

Najświętsze Serce Jezusa a Kapłaństwo. Przekład z francuskiego (Biblioteka Przymierza Kapłańskiego, tom I) Jasna Góra 1939. Wydawnictwo OO. Paulinów. Str. 303.

Nabożeństwo do Najświętszego Serca Jezusowego przynosi nam kapłanom szczególne zadania dotyczące zarówno życia wewnętrznego jak i działalności duszpasterskiej. Liczne ascetyczne związki kapłańskie, wśród których u nas znana jest przede wszystkim „Unia Apostolska” starają się zaktualizować i udostępnić klerowi wniosłe prawdy i wielkie łaski, którymi wsparci mamy wychować naszych wiernych na czcicieli i apostołów Boskiego Serca.

Wybitną ku temu pomocą może być „Powszechne Przymierze Kapłańskie przyjął Najświętszego Serca Jezusowego”. Jego członkowie starają się najpierw żyć najintensywniej w duchu nauki o Miłości Nieskończonej i pobudzać inne dusze do takiego życia, poza tym rozszerzać wśród duchowieństwa za pomocą działalności apostołowskiej (wydawnictwa, konferencje, pisma itp.) wiadomość o darze Serca Jezusowego dla kapłanów.

Czym jest ten dar — to wyjaśnia głęboka i piękna rozprawa „Le Sacre-Coeur et le Sacerdoce” pióra Służebnicy Bożej Matki Ludwika Małgorzaty Claret de la Touche udostępniona dzięki staraniom Ojców Paulinów klerowi polskiemu.

Jej pierwsza część mówi nam o kapłanie jako arcydziele Nieskoń-

czonej Miłości, część druga opisuje kapłańskie cnoty Najświętszego Serca Jezusowego, część trzecia zawiera opis miłości Słowa Wcielonego dla Swoich kapłanów, w czwartej wreszcie części znajdujemy zbiór rozważań o Miłości Nieskończonej oraz o Kapłaństwie.

Głębką i wielkim nadprzyrodzonym duchem przepojoną treść książki polecamy gorąco wszystkim konfratrom. Stosowanie jej w naszym życiu wewnętrznym i apostołskim pozwoli nam sprostać nawet najcięższym zadaniom duszpasterskim doby obecnej i zbudować w Polsce wielki a niezwykły obóz miłośników i czcicieli Najświętszego Serca Jezusowego, Źródła życia i świętości.

Manuale Theologiae Dogmaticae, auctoribus Anselmo Stolz O. S. B. et Hermanno Keller O. S. B. Fasciculus II De Sanctissima Trinitate, auctore A. Stolz. Friburgi Brisgoviae 1939, VIII i 142 str. RM. 2,80.

Benedyktyni Stolz i Keller podjęli się wydania nowego podręcznika dogmatyki. Pragną oni wypełnić lukę, jaką można zauważyć w dotychczasowych podręcznikach dogmatyki. Nie uwzględniają one w dostatecznej mierze rozwoju teologicznej spekulacji u Ojców i teologów. Nowy podręcznik ma tedy zadanie podać krótkie a treściwe sprawozdanie z dziejów pracy spekulatywnej, z której pomocą myśl ludzka usiłowała wnikać w treść objawienia. Zadanie takie jest doniosłe, ale trudne.

Całość dzieli się na 9 części, z których ukazała się część druga: o Trójcy Przenajśw. Autorem jest A. Stolz, znany ze swych gruntownych prac z dziedziny teologii mistycznej (*Theologie der Mystik*, Regensburg 1936) i z dzieła o św. Anzelmie (*Anselm vom Cantorbury, Sein Leben, seine Bedeutung*, Monachium 1937). St. zasadniczo sprostował trudnemu zadaniu, jakiego się podjął. Podaje on zwięźle, a treściwie najważniejsze myśli, stanowiące zdobycze spekulacji teologicznej wieków. Rzecz zrozumiała, że podobne zgęszczenie cudzych myśli nie może stanowić lekkiej strawy duchowej; stąd podręcznik Stolza jest trudny. Kto jednak przegryzie się mężnie poprzez zawile nieraz pochody spekulacyjne, odniesie duże korzyści.

Podział materiału jest szczęśliwy. Pierwsza część poświęcona jest teologii pozytywnej: Trójca św. poza religią objawioną; Trójca św. w Starym i Nowym Testamencie; rozwój dogmatu Trójcy św. przed powstaniem herezji antytrynitarnych; wreszcie herezje i reakcja (str. 7—47). Część druga zajmuje się rozumowym opracowaniem dogmatu trynitarnego (str. 49—136). Autor trzyma się zasadniczo rozkładu Sumy św. Tomasa: o pochodzeniach Boskich, o relacjach Boskich, o osobach Boskich, o zesłaniach osób Boskich itd.

Słusznie autor podnosi znaczenie dogmatu Trójcy św., nie tylko dla naszego poznania religijnego, ale przede wszystkim dla zrozumienia sensu życia chrześcijańskiego, będącego uczestnictwem w życiu trynitarnym (str. 4). Centralnym zagadnieniem teologii trynitarniej jest rzecz o wewnętrznych pochodzeniach istniejących w łonie Bóstwa. Zagadnienie to St. traktuje wyczerpująco poświęcając szczególną uwagę psychologicznemu wyjaśnieniu wewnętrznych pochodzeń Boskich, tj. pochodzenie Syna od Ojca przez in-

telektualne zrodzenie i pochodzenia Ducha Św. od Ojca i Syna przez tchnienie miłosne woli. Wymienione tłumaczenie psychologiczne ma wartość wniosku teologicznego, jak autor słusznie twierdzi (str. 64); wszakże dodać trzeba, że jest to właściwy wniosek teologiczny, który prowadzi do poznania prawdy zawartej wirtualnie w objawieniu. Na szczególną uwagę zasługuje również to, co czytamy o zesłaniach Boskich i o zamieszkiwaniu Trójcy Św. w duszy sprawiedliwej. Autor idzie słusznie za zdaniem Jana od św. Tomasza i Gardeil'a, w myśl którego zamieszkiwanie Trójcy Św. w duszy dokonywa się dzięki temu, że Bóg obecny wszędzie mocą swej niezmierności wywołuje w duszy szczególne skutki, tzn. sprawia w niej łaskę oraz cnoty własne, dzięki którym dusza jest zdolna objąć Boga w duchowe posiadanie mając Go jako bezpośredni przedmiot swego poznania i miłowania (str. 132).

Jedną tylko uwagę natury merytorycznej. Stolz słusznie zaznacza, że rozum ludzki przyrodzoną zdolnością nie może pozytywnie udowodnić możliwości tajemnicy Trójcy Św.; zdolność jego ogranicza się do negatywnego dowodu wymienionej tajemnicy, tzn. rozum może wykazać bezpodstawność zarzutów, podnoszonych przeciwko tej tajemnicy (str. 53). Wszakże nie można żadną miarą godzić się na zdanie autora, w którego myśl rozum ludzki zdolny jest siłami przyrodzonymi udowodnić pozytywnie możliwość tajemnicy widzenia uszczęśliwiającego (str. 53). Widzenie bowiem uszczęśliwiające istoty Bożej jest czymś nadprzyrodzonym w samej swej istocie, czyli ze strony przyczyny formalnej; stąd oczywista, że jest również czymś nadprzyrodzonym w stosunku do przyrodzonych zdolności poznawczych (*verum et ens convertunter*); a więc możliwości widzenia uszczęśliwiającego żaden rozum

stworzony siłą przyrodzoną nie jest zdolny poznać. Możliwość żywota wiecznego jest prawdą należąca do porządku wyższego od tego, w którym znajduje się wszelkie dowodzenie przyrodzone; jest prawdą niedostępną dla przyrodzonych zdolności poznawczych wszelkiego stworzenia. My wierzymy (a nie wiemy), że widzenie uszczęśliwiające jest pozytywnie możliwe. Zapoznanie tej ważnej tezy prowadzić może do zatarcia istotnej różnicy między naturą a nadnaturą.

Kogo zajmują zagadnienia spekulatywne, z wdzięcznością weźmie do rąk sumienny podręcznik Stolza.

Ka. A. Zychliński.

„Kazania o Polskim Czerwonym Krzyżu”. Nakł. Zarządu Głównego P. C. K., Warszawa 1935, stron 56.

Wzrasta wciąż liczba organizacji, obchodów i okoliczności, przy których prosi się kapłana z przemówieniem czy kazaniem. Poproszony kaznodzieja jest wtenczas wdzięczny, jeżeli ma pod ręką zbiór kazań, potrzebny mu właśnie na zachodzącą okoliczność.

Zbiorek powyższy czyni zadość jednej z takich potrzeb. Podaje mianowicie 9 krótkich kazań na różne okoliczności P. C. K. A więc na rozpoczęcie Tygodnia, na poświęcenie sztandaru, do drużyn ratowniczych, do sióstr P. C. K., do młodzieży szkolnej, do włościan, do wojska i o ideologii P. C. K. Podniosłe słowo wstępne napisał ks. bp. Gawlina. Autorami kazań są następujący księża warszawscy: Jachimowski, Pałowski, Kowaliński, Węglewicz, Kujda, Majewski, Mauersberger i Wądołowski (ostatni z Tarchomina).

Kazania choć krótkie, podają jednak dość obfity materiał myślowy do kazań na obchody P. C. K. Z uznaniem podkreślić trzeba, że kazania zbioru uwzględniają na ogół należycie podkład i treść religijną, że więc zasługują na mia-

no kazań, co nie o wszystkich dzisiejszych kazaniach okolicznościowych powiedzieć można. Jedno wszakże (na dzień matki, do dzieci i młodzieży) przeholowało w obfitości przytoczonych wierszy Wł. Belzy. Piękne są to wiersze, ale dwie stronicowe poezji — pomijając nawet względy homiletyczne — któż będzie recytował w kazaniu? Nie obyło się też bez pewnych powtarzań w zbioru, np. niektóre szczegóły z historii C. K., o bitwie pod Solferino itp.; jeden z autorów powtórzył nawet cały szereg uwag dość dosłownie w dwóch swoich kazaniach. Ale i to czasem uczynić można czy nawet się zaleca, gdy chodzi o utrwalenie ważnych rzeczy w pamięci słuchaczy, zwłaszcza nie tych samych słuchaczy, jak w danym wypadku; w zbiorze zaś kazań różnych autorów na pokrewne tematy trudno uniknąć zupełnie pewnej zbieżności w treści; zresztą zbieżne punkty w różnych kazaniach mają zwykle tę dobrą stronę, że się nawzajem uzupełniają, bo co pominie jeden autor z omawianego zdarzenia lub szczegółu, to poda dokładniej inny. A tak właśnie jest i w powyższym zbiorze. Oda więc on pożądane usługi kapłanom, którzy przemawiać będą na zaproszenie P. C. K.

Ka. Jan Kiciński.

Ks. Dr Kazimierz Karłowicz, Podróż do Ziemi Świętej. Potulice Seminarium Zagraniczne, 1939, str. 324.

Nie każdy kapłan ma w swoim życiu sposobność pielgrzymowania do tych Świętych Miejsz, w których żył, uczył i cierpiał nasz Boski Zbawiciel.

Z wdzięcznością tedy weźmie do rąk książkę, w której autor, co z gorącą wiarą w sercu, z notatnikiem w ręku, bystrym okiem patrząc, podróżował po Ziemi Świętej, podziela się z czytelnikiem swoimi wrażeniami.

Poza opisem samej drogi i miejsc świętych znajdujemy w pracy dużo ciekawych i dobrze skontrolo-

wanych wiadomości, o ludziach, zwyczajach, o stosunkach i nastrojach panujących w Palestynie.

Sposób przedstawienia jest jasny, interesujący, przystępny, pogodny i utrzymany w stylu barwnego opisu podróży. Książka godna polecenia zarówno dla konfratrów jak i katolików świeckich.

Ks. J. P.

Ks. Franciszek Kwiatkowski T. J., *Z pogranicza filozofii i teologii. Wykłady dla katolickiej inteligencji.* Kraków 1938. Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy (Księży Jezuici) str. 568. Cena 7,50 zł.

Wśród inteligencji katolickiej objawia się w chwili obecnej nastawienie wybitnie pozytywne w stosunku do pogłębienia wiedzy religijnej. W związku z tym stanem rzeczy wykształcony katolik pragnie rozwiązać pytania, które mu nasuwa problematyka współczesnego religijnego życia.

Wysoce aktualne tematy z dziedziny współczesnych zagadnień religijnych i społecznych opracował autor z okazji swych przemówień do inteligencji. Nauka o Bogu, o duszy, o moralności, o Państwie, o wychowaniu, wreszcie problemy społeczne, historyczne, mariologiczne i misyjne, w szczególności bezbożnictwo, spirytyzm, teozofia, anteopozofia, wolność moralna i małżeństwo chrześcijańskie, stosunek Państwa do Kościoła, szkoła wyznaniowa, trudności religijne u młodzieży, komunizm i przebudowa społeczna, ks. Piotr Skarga, ks. Beyzym — oto najciekawsze przedmioty wytrawnych wyważań autora.

Rozwiązanie problemów określone jest w sposób prosty, gruntownie przemysłany, bez zbyteńnego balastu naukowych roztrząsań, z podaniem jednak koniecznych cytów i nieodzownych referencyj. Sumienna i wszechstronna, ideowo mocna i światopoglądowo bardzo pouczająca praca O. Kwiatkowskiego może oddać wielkie

usługi zarówno inteligencji jak i duszpasterzom, którzy przygotowują wykłady i dyskusje w stowarzyszeniach Akcji Katolickiej w Sodaliczach i w Kołach Wykształcenia Religijnego.

Ks. K. Kowalski.

Dr. Wilhelm Stockums, *Priestertum und Ascese.* Fryburg, Herder, 1938, str. 282. Cena opr. egz. R-M 4,80—25%.

Ks. Stockums, Biskup Sufragan Koloński, autor dwóch wytrawnych prac („o kapłaństwie“ i „o powołaniu kapłańskim“) przedstawia w tej książce stosunek kapłaństwa do ascezy zrozumianej jako poważne i stałe dążenie do doskonałości życia tak zewnętrznego jak duchowego i zawodowego.

Dostojny autor określa najpierw istotę i zadanie ascezy chrześcijańskiej i kapłańskiej, by przejść do szczegółowego omówienia dróg i stanu doskonałości chrześcijańskiej (Rozdział 1—3).

Z rozdziałem czwartym rozpoczyna Ks. Biskup Stockums wykład życia religijnego, jego poszczególnych stylów, życia duchownego i wewnętrznego — (rozdział 4—7).

Głębokie rozważania o modlitwie i rozmyślania składają się na treść 8 rozdziału.

Uspodobieniu kościelnemu i duchowi kapłańskiemu poświęcone są ostatnie dwa rozdziały (9 i 10) książki.

Wykład poszczególnych prawd i norm jest jasny, spokojny, zdradzający wytrawną znajomość teologii ascetycznej i mistycznej i roztropną odwagę przy wysokim określeniu wymagań duchowych i ascetycznych życia kapłanów.

Z drugiej strony zauważyć można liczne owoce dokładnego studium psychiki i problematyki współczesnego człowieka, w szczególności kandydata do stanu duchownego.

Wszystkie uwagi są przepełnione duchem żywej wiary, której pod-

stawą jest Chrystus, Ewangelia, Papiestwo i Kościół św. Główny zaś nacisk kładł autor na prymat modlitwy w życiu wewnętrznym, na wytrawne wiadomości teologiczne w zawodowym życiu kapłana. Źródłem i duszą kapłańskiego życia duchownego wreszcie jest miłość Boga i bliźniego zdobywająca dusze i budująca Chrystusowe Królestwo na ziemi. Niektóre myśli zyskałyby przez szersze ich rozprawienie. Konfratry władni języka niemieckiego znajdują w pracy Ks. Biskupa Stockumsa pierwszorzędnej wartości źródło światła i zachęty w dążeniu do prawdziwie kapłańskiej doskonałości.

Ks. A. D.

O. Lippert S. J. Die sieben Worte Jesu am Kreuz. Fryburg, Herder 1937. Cena 2,20 RM—25%.

W spuściźnie po śp. O. Lippercie znaleziono kilka krótkich słów, wyrażających w formie bardzo zwyczajnej, zrozumienie, współciernienie i ufność do Chrystusa Ukrzyżowanego wypowiadającego Swoje ostatnie słowa. Teksty są bardzo krótkie, ale pełne wzniosłej treści i delikatnego uczucia.

Do każdego ze siedem słów dołączono artystyczną reprodukcję Głowy Ukrzyżowanego podług wybitnych dzieł sztuki.

Całość składa się na upominek pełen pietyzmu, z którego chętnie korzystać będą liczni czytelnicy dzieł śp. O. Lipperta, przetłumaczonych także na język polski. Wykonanie wzorowe.

Ks. K. S.

Dr. Josef Holzner, Paulus. Ein Heldenleben im Dienste Christi. Fryburg, Herder 1937, str. X+456. Cena RM 5,60 — 25%. Obserwując wielkie znaki żywotności Kościoła katolickiego w dobie obecnej jak ruch liturgiczny, eucharystyczny, biblijny a zwłaszcza misyjny, autor doszedł do wniosku, że wszystkie one karmią się osobistością wielkiego apostoła narodów. Stąd uważał, że ży-

wot i czyny świętego Pawła posiadają w tej chwili specjalną aktualność dla współczesnego katolika.

Na tle doskonałego obrazu religijnych i społecznych stosunków starożytności skreślił Ks. Holzner obszerny opis osoby i życia, zwłaszcza działalności misjonarskiej, wielkiego apostoła.

Nie ogranicza się autor przy tym do podania zewnętrznych zdarzeń, ale wnikliwie i roztropnie odtwarza pobudki i sposoby myślenia i działania św. Pawła podając nam tym samym doskonałą psychologiczną charakterystykę Jego osoby oraz postaci Go otaczających.

Nadto znajdujemy, na swoim historycznym miejscu, opis powstania, szkic treści i określenie wartości poszczególnych listów apostoła narodów.

Wreszcie podał Ks. Holzner w swej wytrawnej książce mnóstwo uwag i spostrzeżeń o doskonałości osobistej i metodzie pracy świętego Pawła, które w chwili obecnej doskonale nadają się do aktualizowania w duszpasterstwie szkolnym i parafialnym, zwłaszcza jednak w ruchu misyjnym. Autor znając doskonale tło psychologiczne i religijno-społeczne czasów wielkiego apostoła, potrafił postać i czyny św. Pawła przedstawić z rzadką plastycznością, stylem prostym i przystępnym, opierając się przy tym roztropnie na najświeższych wynikach egzegezy i archeologii chrześcijańskiej.

Praca Ks. Holznera jest jedną z tych rzadkich książek, po których przestudiowaniu czytelnik, kapłan i laik, zastaje siebie wzbogaconym w wiedzę, pokrzepionym na duchu i przygotowanym do zwycięskiego potykania się z trudnościami współczesnego apostołstwa katolickiego.

Ks. Kazimierz Kowalski.

Ks. Dr. Walery Jasłński, O katolicką pedagogikę w Polsce. Katowice, Księgarnia i Drukarnia Katolicka 1939, str. 112.

Dzielko zawiera w rozszerzonej formie referat, który autor wygłosił w czasie IV Studium Katolickiego w Katowicach (5—9 IX 1938). Śmiałe i trafne swe poglądy ujmuje autor w trzech zasadniczych tezach, które następnie dość szeroko rozprawia:

- I. Religia była kiedyś duszą i królową nauczania i wychowania.
- II. Religia stała się dziś przedmiotem nauczania.
- III. Religia musi znów stać się duszą nauczania i wychowania.

Duszą i królową nauczania i wychowania była religia w średniowieczu; przepelniała wszystkie dziedziny życia i nauki. W takich warunkach pedagogika świetnie mogła się rozwijać.

Czasy humanizmu, Lutra, później „oświecenia”, a ostatnio materializmu spowodowały katastrofę. Nastąpiło „oderwanie się od życia nadprzyrodzonego, od Kościoła, od Chrystusowego objawienia, od Boga, zaprzeczenie istnienia duszy i godności osoby ludzkiej”. Jasne, że tego rodzaju warunki odbiły się wprost fatalnie na pedagogice katolickiej. Wprowadzono sztuczny podział pedagogiki na świecką i religijną, a religię, niegdyś duszę i królową nauczania, zepchnięto do roli zwykłego przedmiotu, ograniczonego do kilku zaledwie godzin. Dzisiaj obserwujemy ogromny chaos panujący w dziedzinie nauczania i wychowania. Jediną drogą wyjścia z niego to odbudowanie pedagogiki na zasadach całkowicie chrześcijańskich. Religia musi znów stać się duszą i królową nauczania. Nie mamy szkoły wyznaniowej, za dużo u nas wpływów obcych i niechrześcijańskich, tak mało godzin religii, nie mamy na uniwersytetach katedr pedagogiki katolickiej, to wszystko zdobyć musimy.

Oto w streszczeniu głębokie a śmiałe rozważania autora. Przyнося one sprawie pedagogiki katolickiej niemałą pomoc. Rozbu-

dzą niewątpliwie opinię katolicką w sprawie niesłuchanej ważnej a nieraz mało docenianej. Oryginalność i śmiałość w ujęciu, sumiennosc w opracowaniu i podaniu bibliografii, dobra argumentacja, jasne i konkretne wnioski wraz z zaletami języka i stylu sprawiają, że dziełko to ze wszelkich miar godne jest polecenia. Ka. M.

Anna Szottowa, Myśli bóg. Jana Ruysbroeck. Poznań. Księgarnia św. Wojciecha, 24^e, str. 164.

Uskutecznić i podać wybór myśli z dzieł mistyka tej miary co bł. Jan Ruysbroeck nie jest rzeczą łatwą ze względu na to, że nadprzyrodzonych przejść mistycznych język ludzki dorównując oddać nie potrafi. Autorka potrafiła zwyciężyć tę trudność i zebrać w 15 rozdziałach dużo bogactwa umysłu i serca tego przedziwnego świętego. We wstępie zaś podała charakterystykę osobistości Ruysbroeck, niezbędną do dobrego zrozumienia jego myśli.

Starannie wydana, stanowi ta książeczka cenny dorobek w kolekcji „Myśli”, posiadającej ustaloną opinię wśród kleru i świeckich. Ka. J. P.

„Heilige Stunden“ für jeden Monat im Jahr der Kirche, von Eucharius Zenzen O. S. B., Freiburg i. Br. 1939, Herder, stron XXVIII + 96, w 16^e. Cena 1 RM. — 25%.

Jak już tytuł zanacza, jest to zbiorek modlitw do użytku w czasie „Godzin świętych” przed pierwszym piątkiem miesiąca. Zbiorek zawiera modlitwy i czytania na 12 Godzin świętych, czyli na każdy miesiąc roku inne. Nowość jego polega na tym, że każda godzina ułożona jest na wzór Jutrznii brewiarzowej, by tym sposobem wnieść jak największe urozmaicenie w to nabożeństwo. Zbiorek poprzedza krótki wstęp z praktycznymi uwagami, jak urządzać Godzinę świętą, i z 12

małymi szkicami przemówień kapłana do uczestników adoracji.
Ks. J. K.

Budowa nowego ładu. K. J. Poznań 1938. S. A. „Ostoja”, str. 159.

Trzeba budować dziś nowy ustrój społeczny. Państwa totalne nie odpowiadają potrzebom natury ludzkiej: komunizm, hitleryzm, faszyzm budują swój ustrój na gruzach osobowości ludzkiej. Nowy ład społeczny z powodzeniem można budować jedynie na porządku bożym według wskazań Ewangelii Chrystusa i Namiestnika Chrystusowego.

Zofia Lipkowska-Górska, „Chcę być dobrą”, stron 40. Nakład S. A. „Ostoja”. Wydawnictwo Katolickiego Związku Młodzieży Żeńskiej.

Cykl artykułów drukowanych w „Młodej Polsce” opracowała w piękną całość Zofia Lipkowska-Górska. Książeczka ta, jako materiał do pogadanek, odda duże usługi młodzieży żeńskiej, zwłaszcza członkiniom K. S. M. Z. Treścią jej są 4 cnoty główne, tak nadprzyrodzone jak i przyrodzone, z uwzględnieniem cnót z nich wynikających. Dziełko mimo małych rozmiarów mówi także o aktualnej bardzo sprawiedliwości społecznej. Praca ta jest zachętą do poznania i praktykowania cnót. Forma dialogowa ożywia i zachęca do dyskusji. Książ Asystent ma tu możliwość niejedno rozszerzyć i pogłębić. Po przeczytaniu każdy przyjmie dalszy tomik, o którym warto pomyśleć.

Zbigniew Kaczorowski, „Zmartwychwstanie Polski”. Wydawnictwo Katolickiego Związku Młodzieży Męskiej i Żeńskiej. Nakładem S. A. „Ostoja”, Poznań 1938 r. Biblioteka wieczornicowa Nr 52, str. 88.

Od dawna odczuwano brak pomocy przy organizowaniu wieczornic patriotycznych. Mamy przed sobą, już zewnętrznie dobrze prezentujący nr 52 Biblio-

teki Wieczornicowej pt.: „Zmartwychwstanie Polski”.

Sklada się z dwóch części. Pierwsza obejmująca przemowy ma charakter ogólny i mówi o wspólnym zbrojnym wysiłku całego społeczeństwa polskiego przez odzyskanie niepodległości.

Druga, już więcej szczegółowa, przedstawia zmagania zbrojne poszczególnych części Polski. Zakończenie jest imponujące i pełne wrażenia, przedstawia apoteozę odzyskania wolności.

Całość godna pochwały i polecenia. Księża asystenci znajdują w niej pomocnika i doradcę, młodzież zainteresuje i pobudzi do pracy w ognisku.

Haro, „Chrystus Władcą twoim”. Nakładem S. A. „Ostoja”, nr 51 Biblioteki Wieczornicowej. Poznań 1938, str. 48.

W broszurze tej zebrany jest materiał na wieczornicę, akademię, ku czci Chrystusa Króla, i to: 1) wykład Haro pt. „Chrystus Władcą twoim”; 2) deklamacje chórowe oraz solowe: już to czołowych pisarzy naszej literatury polskiej, już to skreślone przez młodych poetów katolickich; 3) fragment sceniczny Br. Aszoffa pt. „Bóg jest” na 5 ról męskich, oraz 4) wspólny śpiew, skreślony przez Ks. St. Durzyńskiego na temat „Boga Żywego Syn miłowany”.

Broszura, ze względu na swą bogatą treść programową na uroczystości ku czci Chrystusa-Króla, godną jest polecenia dla wszelkich organizacyj. Parafialna Akcja Katolicka, organizując doroczną uroczystość Chrystusa-Króla, znajdzie w broszurze tej wielką pomoc. K.

„Pójdźcie osobno”, Ks. Jan Kubkowski. Poznań 1938. Nakładem S. A. „Ostoja”, 8°, str. 153.

W związku z rozwojem Akcji Katolickiej coraz większym powodzeniem cieszą się w Polsce rekolekcje zamknięte. Książka zawiera wyczerpujące opracowanie rekolekcyj zamkniętych dla młodzieży

męskiej pozaszkolnej: porządek rekolekcyj, modlitwę rekolekcyjną i na tle życia Samsona opartych 13 nauk, które obejmują trzy główne tematy: „Czego mi brak do doskonałości?” „Główna wada i walka z nią”, oraz „Zjednoczenie z Bogiem przez łaskę, miłość i czyn apostołski”. Kapłan chcący udzielić rekolekcji młodzieży z K. S. M. M., znajdzie w książce tej obfity materiał.

K. J. „Posłannictwo Katolickiej Polski”. S. A. Ostoja. Poznań 1939. str. 166.

Hasłem Akcji Katolickiej na rok 1938/39 jest poznanie i wykonanie uchwał I Synodu Plenarnego. Ruchliwa „Ostoja” wydała książkę na ten aktualny temat. Ujmuje ona całokształt zagadnienia. Można tedy powiedzieć, że jest to pierwszy podręcznik systematycznego przeprowadzenia tegorocznego hasła A. K. Będzie on pożyteczny Ks. Ks. Asystentom i Prezesom parafialnych organizacji Akcji Katolickiej. Ujęcie — przystępne, ale nie pobieżne. Po każdym rozdziale znajdujemy pytania do dyskusji.

O młodym robotniku polskim, Pokłosie Konferencji Katolickiego Związku Młodzieży Męskiej w Częstochowie dnia 1 i 2 maja 1938 r. Poznań 1938. Nakładem S. A. „Ostoja”, str. 95.

Katolicki Związek Młodzieży Męskiej od chwili swego powstania aż do r. 1937 dążył do stworzenia silnych podwalin ogólnopolskiego wszechstanowego ruchu młodzieży. W r. 1938 na życzenie Episkopatu Polskiego K. Z. M. M. podejmuje prace specjalne i to w dziedzinie młodzieży robotniczej. VI Konferencja związkowa odbywa się w Częstochowie dnia 1 i 2 maja 1938 i obraduje nad zagadnieniem młodzieży robotniczej. Broszurka niniejsza zawiera szereg referatów poświęconych sprawie młodzieży robotniczej w

Polsce: „Młodzież robotnicza w Polsce”, „Działalność państwa i samorządu w dziedzinie młodzieży pracującej”, „Organizacje i instytucje społeczne a młodzież robotnicza”, „Najważniejsze formy pracy wśród młodzieży robotniczej za granicą” oraz „Program i plan pracy K. Z. M. M. w odniesieniu do młodzieży robotniczej”. Winna ona znaleźć się w rękach prezesów P. A. K. oraz prezesów oddziałów K. S. M. M., a koniecznie winny ją poznać zarządy tych oddziałów K. S. M. M., które skupiają w sobie młodzież pracującą.

„Wież o sobie” pod red. mgra Jura Leżeńkiego, Poznań 1938. „Ostoja”, str. 192, cena 1,50 zł.

Książka pod powyższym tytułem została opracowana na podstawie dwóch ankiet, przeprowadzonych wśród młodzieży wiejskiej K. S. M. M. i Z.: 1) Co się dzieje na wsi? 2) O lepsze jutro wsi. Praca niniejsza pozwala nam wniknąć bezpośrednio w życie wsi polskiej i poznać jej palące niedomagania. Wskazuje na przyczyny i źródła zubożenia wiejskiego ludu pod względem moralnym i materialnym. Podaje drogi polepszenia ciężkiej doli ludu. Warto też podkreślić optymizm i wiarę młodzieży wiejskiej w lepszą przyszłość. Czekają tylko na pomoc i przewodników.

Bezpośredniość wypowiedzi i krytyczne ujęcie nadaje książce wartość życiową chociaż nie ogólną, gdyż liczba odpowiedzi jest zbyt szczupła. Stanowić ona może mimo to ważną pomoc dla kierowników ruchu młodzieżowego na wsi. Nam kapłanom wskazuje placówki pracy, jakie winniśmy przepoić duchem społecznych Encyklik Papieskich. Praca w tym kierunku wymaga wytężonego i zorganizowanego wysiłku katolickiego, bo dobierają się do wsi radykali, którzy przez obietanki żerują na nieświadomości ludności.

Ks. Gaston Dutil, „Twoja Msza i twoje życie”. Z francuskiego przełożyła Zofia Siemieńska, Poznań 1938, str. 45, nakład S. A. „Ostoja”.

Piękne dziełko ks. Gastona Dutila ukazało się w tłumaczeniu polskim. W ojczyźnie swej w krótkim czasie rozeszło się w 400 tysięcy egzemplarzach. Tam i w innych krajach spełnia chlubnie swoje apostołstwo — uczy kochać i przeżywać głęboko Mszę św.

„Msza św. jest dramatem, w którym ty sam nie jesteś widzem jedynie, lecz i współlaktorem”. Oto myśl przewodnia tego cennego dziełka, którą autor konsekwentnie rozprowadza. Pragnie on zapalić swych czytelników do doskonałego uczestnictwa we Mszy św. i ścisłego zjednoczenia jej z własnym życiem. Omawiając kolejno poszczególne części Przenajświętszej Ofiary podaje wiele pięknych myśli i uczy, jak w praktyce powinien wyglądać nasz udział we Mszy św.: trzeba zjednoczyć się jak najdoskonalej z duchem ofiary Chrystusowej, by, według zdania ks. Dutila, „nasze życie było w naszej Mszy św.”, a „nasza Msza w naszym życiu”. Oby i polscy miłośnicy liturgii sięgnęli po tę skromną broszurkę i zaczerpnęli z bogactwa jej myśli zachętę do doskonałego uczestnictwa w bezkrwawej ofierze.

„Modlitwa z Kościołem”. S. A. „Ostoja”. Poznań 1938, str. 128.

Liturgiczną książeczkę do nabożeństwa wydał Katolicki Związek Młodzieży Męskiej. Wydawcy piszą we wstępie: Modlitewnik ten chce służyć młodzieży przede wszystkim do tego, aby w życie wprowadzić ducha wspólnoty nadprzyrodzonej. Książeczka zawiera: Modlitwy poranne, Mszę św. podaną w sposób przystosowany do recytowania — to jest najważniejsza i najlepsza część. Modlitwy przed i po Spowiedzi św., przed i po posiłku.

Modlitwy organizacyjne i prywatne, dalej litanie, Modlitwy

wieczorne oraz pieśni. Na końcu mamy podane według śpiewnika Ks. Dra Gieburowskiego intonacje oracji, Ewangelii, Prefacji, Pater noster oraz *Ite missa est*.

Modlitewnik ten dotrzeć powinien nie tylko do członków K. S. M. M., ale i do tych wszystkich, którzy zaczynają się ruchem liturgicznym interesować.

K. J. „Służba społeczna Kościoła”. Poznań 1938. S. A. „Ostoja”, str. 166.

Książka w 12 rozdziałach podaje to, co Kościół w ciągu 19 wieków zrobił dla sprawy społecznej. Dwa pierwsze rozdziały wprowadzają w pojęcia: społeczność, praca społeczna, obowiązki społeczne itp., podają źródła katolickiej nauki społecznej oraz ich hierarchię. Następne dziewięć rozdziałów, to historia kwestii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem roli Kościoła. Ostatni rozdział podaje bilans dotychczasowej pracy Kościoła, uwypuklając trafnie dorobek i wskazujący równocześnie na największe potrzeby.

Cechuje tę książkę popularne ujęcie tematu i to stanowi jej największą zaletę. Dlatego odda ona dużą przysługę członkom K. S. M. w pracy samokształceniowej.

Stefania Marciszewska-Posadzowa, Zajęcia z dziećmi w wieku przedszkolnym. Biblioteka wychowania przedszkolnego, zeszyt XV. Poznań 1939, Księgarnia Św. Wojciecha.

Można by śmiało nazwać tę o 136 stronach książkę „Vademecum” dla wychowawczyń dzieci w wieku przedszkolnym na miesiące zimowe.

Treść jej dzieli się na dwie części: W pierwszej znajdujemy „rozmowy religijne” z materiałem podzielonym na tygodnie miesięcy zimowych. Przedmiotem rozmów są zasady moralne, „jakie już w okresie dzieciństwa winny być wzięte pod uwagę...” (pamięć o Bogu i cześć dla Niego, cześć, po-

śluszeństwo rodziców i szacunek dla starszych, dobroć dla otoczenia i prawdomówność). Dobre zużytkowanie materiału uprzyśtępniają wnikliwe uwagi wzgl. wyjaśnienia o należytych podchodzeniu do dzieci i potrzebach duszy dziecięcej. Szkoda tylko, że ani jedna rozmowa nie przeprowadza w zastosowaniu „in extenso” pytań; dobre bowiem stawianie pytań nie jest łatwą sztuką i nie wszyscy wychowawcy dzieci ją posiadają.

W części drugiej znajdujemy „zajęcia ręczne, rozmowy i opowiadania z przyrody martwej i żywej”. Równoległe z opowiadaniem podano ćwiczenia rysunkowe, zabawy, robótki z uwzględnieniem pierwiastka etycznego, rodzinnego i społecznego oraz podkreśleniem strony praktycznej. Do każdej lekcji dołączono pieśni i wierszyki do niej zastosowane oraz odsyłacze do odnośnej literatury.

Zeszyt XV Biblioteki wychowania przedszkolnego nadaje się jako pomoc nie tylko dla wychowawczyń przedszkoli i ochronek parafialnych, lecz winien się znaleźć w rękach matek mających dzieci w wieku przedszkolnym.

Ks. J. M.

L. Prauziński — A. Ulrich, W marszu i bitwie. Szlakiem powstańców wielkopolskich 1914—1920. Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań, str. 235.

Dwudziestą rocznicę powstania wielkopolskiego upamiętnili dwaj żołnierze wielkiej wojny i powstańcy wielkopolscy, artysta-malarz i pisarz, książką, która na razie jest jedynym tego rodzaju dziełem.

W części pierwszej „Kaczmarek-regimenty” znajdujemy szkic przeżyć podczas wojny światowej, w której powstańcy wielkopolski zdobyli swoją sprawność bojową.

Część druga „Od Zbąszynia do Kijowa” obejmuje szereg udanych obrazów pędzla L. Prauzińskiego, stanowiących dobrą ilustrację

dziejów powstania wielkopolskiego.

Treść trzeciej części „Żołnierze wielkopolscy” stanowi opis charakterystycznych momentów wielkopolskiego ruchu powstańczego, poczynając od zawieszenia broni na zachodzie (11. X. 1918) a kończąc na odparciu ataku bolszewików nad granicą Prus Wschodnich w sierpniu 1920 roku.

Wysokie napięcie patriotyczne, doskonała obserwacja życia żołnierskiego, wybitny realizm w opisie sytuacji i przeżyć, głęboka znajomość naszego regionalizmu — oto najważniejsze walory tej pięknej książki.

Język okraszony mnóstwem z gwary wielkopolskiej lub wojennej zapożyczonych wyrazów, nie raz hojnie szafuje rozmaitemu rodzaju „cholerałami”. Wybacza się to jednak chętnie autorowi po przeczytaniu wspaniałego wyznania wiary złożonego przez powstańca Horna, dowódcę kompanii, nad grobem kaprała Adamczaka.

Każdy naoczny świadek tych wiekopomnych chwil, a zwłaszcza kapłan powstańcy wielkopolski z czułą radością przeczyta tę z wielkim talentem napisaną i ilustrowaną książkę.

Ka. Kazimierz Kowalski.

Dr Kazimierz Weydlich, Tęczowy sztandar spółdzielczości, Ks. Św. Wojciecha, Poznań 1939.

Mamy przed sobą podręcznik, zawierający na 180 stronach 30 tematów z zakresu spółdzielczości, napisany dla spółdzielni, działaczy społecznych, a przede wszystkim młodzieży. Całość rozpada się na 5 części. W pierwszej szkicuje nam autor poczynania pionierów spółdzielczości w Europie i Polsce. Z drugiej części, omawiającej ideologię spółdzielczości, dowiadujemy się, na czym polega spółdzielczość i jakiego wyrobienia charakteru wymaga od członków i kierowników. Część trzecia zapoznaje nas z sa-

mą organizacją i stroną prawną spółdzielni. Czwarta część omawia zasady pracy w głównie spotykanych rodzajach spółdzielni, a więc w Kasach Stefczyka, Bankach Ludowych, w spółdzielniach spożywców i innych. Wreszcie część ostatnia zajmuje się ośrodkami wychowania i przysposobienia młodzieży do pracy w spółdzielniach.

Całość napisana jest ze znajomością przedmiotu. Czytelnik znajdzie dużo praktycznych wskazań, zwłaszcza w części drugiej. Na osobną uwagę zasługuje obfita literatura podana po każdym omówionym temacie. Również na uznanie zasługuje umieszczony pod koniec referatu temat do dyskusji i rozważań.

Odczuwa się jedynie brak kilku, lub choćby jednego tematu wstępnego, zapoznającego czytelnika z podstawowymi pojęciami i zasadami spółdzielczymi.

Autor z jednej strony chce zapalić do sprawy szersze masy społeczników i młodzieży, a z drugiej przestrzegać przed błędami.

Zyczyć należy książce, by rzeczywiście wysoko w Polsce dźwignęła „tęczowy sztandar spółdzielczy”.

Z. Z.

Za Gwiazdką św. Dominika. Z przedmową Ks. Dr. Antoniego Pawłowskiego Prof. U. S. B. Skład Główny: Księgarnia Przeglądu Katolickiego Warszawa, Krakowskie Przedmieście 71 str. 59.

Idea misyj wśród pogan była ożywym źródłem natchnienia i rozmachu pracy apostołskiej zarówno św. Dominika jak i duchownych synów jego.

Powstanie tego posłannictwa wielkiego Zakonodawcy przedstawia nam barwnie i ściśle pierwszy rozdział pracy wydanej przez Siostry Dominikanki Misjonarki Jezusa i Marii.

W drugim rozdziale znajdujemy szkic misyjnej działalności zakonu dominikańskiego uzasadnionej i w opisie doprowadzonej do cichych a bohaterkich czynów misyjnych Siostr Dominikanek.

Trzeci rozdział, najwięcej oryginalny i ciekawy, przedstawia powstanie i początki dziejów Zgromadzenia SS. Dominikanek Misjonarek założonych, jako rodzima fundacja polska, w roku 1932 w Warszawie. Katechizacja dzieci w barakach oraz apostołstwo w warszawskim więzieniu kobiecym świadczą o wytrawnym kierunku przygotowania się Siostr Dominikanek na cel główny: działalność misyjna w krajach pogańskich lub niekatolickich, zwłaszcza w Rosji ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb klas wykształconych.

Oby ta piękna broszurka znalazła jaknajwięcej czytelników i przyczyniła się do utrwalenia i rozrostu nowego Zgromadzenia, którego wzniosła tomistyczną ideologię naszkicował ze znanstwem w przedmowie Ks. Profesor Antoni Pawłowski.

Ks. Kazimierz Kowalski.

Ks. Nikodem Cieszyński, Roczniki Katolickie na Rok Pański 1939. Tom XVI. Nakł. autora. Poznań 1939. Str. 384.

Po raz szesnasty wydaje nieustrudzony autor tom Roczników swoich. Zważywszy obfitość prac homiletycznych i innych ukazujących się obok Roczników, należy wyrazić szczery podziw dla autora, który od tylu lat pracuje owocnie w raz obranym kierunku. — Hasło „sentire cum ecclesia” ogarnia dziś nie tylko kapłanów ale także coraz szersze koła katolików świeckich. Hasło to jednak przyjmie się w całej pełni tylko wtedy, jeżeli katolicy będą znali dzieje Kościoła, będą przeżywali umysłem i sercem jego triumfy i jego cierpienia. Rok za rokiem więc prowadzi nas autor poprzez rozległe dziedziny współczesnego życia religijnego, wylawiając w poszczególnych krajach takie zjawiska, które w danej chwili mają szczególne znaczenie.

W tym roku więc poznajemy Meksyk, zawsze jeszcze niespo-

kojny i niepewny, gdzie echa niedawnych prześladowań zlewają się z śmiałymi próbami odnowienia życia religijnego. Widzimy, jak w Stanach Zjednoczonych zdrowe prądy mieszają się z przewrotnymi, komunistycznymi i tym jaśniej występują na tym tle zdobywcy Kościoła Katolickiego. W dramatycznym wręcz napięciu śledzimy dzieje upadku samodzielnej Austrii, przeżywamy tragedię Czechosłowacji. Patrzymy, jak we Francji fala komunizmu zderza się z falą odrodzenia katolickiego. Przeżywamy z autorem męczęńskie dzieje współczesnej Hiszpanii, oceniając przy tym należycie owe koła katolickie w Francji i gdzieindziej, które w dziwnym zacieźrzeniu pragną wybielić komunistów, a pogrążyć narodowców. W dalszym ciągu porusza autor problem panislamizmu i zagadnienie żydowskie, sceniczne barwne opisy kongresu eucharystycznego w Budapeszcie, pracy misyjnej w Chinach i Afryce oraz walki z pogaństwem europejskim u zachodniego sąsiada. Z dziejów Kościoła w Polsce przedstawiono szczytną rolę, którą odgrywa klasztor jasnogórski. Poza tym autor postawił pomniki nekrologi wybitnym mężom, którzy odeszli od nas, witając tych, którzy zajęli ich miejsca.

Nie trzeba nadmieniać, że ta wędrówka po rozległej dziedzinie współczesnego życia religijnego nic a nic nie nuży, przeciwnie, jest w równej mierze pouczająca jak i zajmująca.

Ks. Z. B.

T. Soiron O. F. M., *Das Geheimnis des Gebetes. Betrachtung zur seiner theologischen Sinndeutung.* Str. 199. Herder, Freiburg i. Br. 1937.

Dzielko, które mogło by nosić z całą słusnością tytuł: *Teologia modlitwy*. Autor podchodzi w nim do zagadnienia modlitwy w sposób nadzwyczaj głęboki i zasadniczy. Interesują go nie tyle zewnętrzne formy i rodzaje modlitwy, ile raczej jej wewnętrzna mistyczna treść. Punktem wyjścia w tych rozważaniach jest dłań dogmat, szczególnie prawda o wewnętrznym życiu Boga w Trójcy Przenajświętszej oraz prawda o mistycznym Ciele Chrystusa Pana. Czerpiąc z tych dwóch dogmatów w sposób nadzwyczaj subtelny, a przy tym prosty i jasny bożą prawdę, rozstrzuwa przed czytelnikiem w kolejnym następstwie takie zagadnienia jak: rola człowieka i Boga w modlitwie — modlitwa w Chrystusie Jezusie — modlitwa w Duchu św. — modlitwa w Ciele Chrystusowym — modlitwa do Chrystusa, do Ducha Św., do Marii i świętych — laska modlitwy. Cechą oryginalną wspomnianego dziełka jest to, iż autor, sam syn duchowy św. Franciszka, czerpie cytaty jedynie z doktorów i pisarzy swojej zakonnej szkoły, szczególnie z dzieł św. Bonawentury.

Książka Soirona może oddać wielkie usługi każdemu kapłanowi, który jako „vir orationis” nie może pozostać tylko na powierzchni modlitewnego życia, lecz winien wejść w jego przepastne głębie, aby sam umiał się dobrze modlić i do głębokiej modlitwy zaprawiał innych. Aby jednak z pożytkiem czerpać prawdę o modlitwie z wspomnianego dziełka, trzeba poświęcić mu wiele czasu i skupionej uwagi, gdyż jest to książka, którą nie starczy przeczytać, lecz trzeba rzetelnie przemyśleć.

Ks. A. W.

Za zezwoleniem Władzy Duchownej.

Redaktor: Ks. Dr Kazimierz Kowalski, Rektor Sem. Duch. Poznań. Wieżowa 1—4.
Administracja: Ks. św. W. Aleje Marcinowskiego 22. PKO. nr 200032. — Wydawca:
Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha Sp. z o. o., Poznań. Tłoczono w Drukarni św.
Wojciecha w Poznaniu na papierze z własnej fabryki „Malta”.